

10 BİLİM ANTROPOLOJİSİ

- Düşünmek için sorular

Bir bilim kültürü var mıdır?

O kültürde kim (ller) var?

Birden fazla mı?

Bilimin sınırları nelerdir?

1. Bilim Antropolojisi

- a. Bilimi incelemek için etnografik yöntemi kullanır
- b. O veya bu biçimde hepimiz bilime katılırız
- c. Bilime dışarıdan bir yabancı gözüyle bakar

2. Bilim antropolojisi farklı disiplinlerden doğdu

a. Bilgi Sistemlerinin Antropolojisi

i. Evans-Pritchard *Azande* halkını incelerken

1. Büyücülüğe ve akılcılığa ilgi duydu
2. Büyü, kötü kaderi açıklıyordu
 - a. Bir binanın çöküşünü büyüye bağlarlar, fakat yapının taşıyıcılarının zayıf olduğunu ve çatının altında oturanların ne maksatla toplandığını da bilirler; büyü, kötü kaderi, tesarüfü açıklamak için kullanılır
3. Bu durumda akılcılığa yer yoktur.
- 4 Akılcılığın göreceliği.

b. Bilim Sosyolojisi

i. Merton (1912)'da bilimin evrensel normları

1. Bilginler bir sonucu ötekine tercih etmemeli — nesnellik
2. Örtülü bir şüphecilikte inanca yer yoktur, her gerçeğe şüpheyle bakılmalı

3. Komünizm— işler toplumla paylaşılır, Bilim sonuçları işbirliğinden gelir
4. Evrenselcilik — Bilimsel gerçekler her yerde her şeye geçerlidir, ırk, sınıf, millet ve öteki değişkenlerden bağımsız olarak

c. Bilim Tarihi

- i. Merton'nun önerdiği bazı normlarını çürüttü
- ii. İdeal ve iyi olmadıkları gerekçesiyle değil, nadiren gerçekleştiği için
- iii. Gerçek nasıl değerlendirilmeli ? Kuhn (1962)
 1. Akıllı fikirle insanlar aynı dünyaya bakıp nasıl oluyor da bu kadar farklı sonuçlara varabiliyor?
- iv. Günümüzün yapılan bilimlerin çoğu "normal bilim"dir.
 1. Bir dens kitabındaki bilimi, problem çözme ve bir paradigmadaki problemlerin açıklaması gibi görür.
- v. Bazı bilimler devrimdir
 1. Gençler tarafından yapılır, alanı ve paradigmaları değiştirir (*Paradigma*: hipotezle kuram arasındaki doğrulanmış bilgi —Çn)
- vi. Saçma sapan bilgileri bilim gibi sunacak kadar kör müyüz?
- vii. Foucault (1963) fikirleri bilinir / bilinemez olarak sınıflar
 1. Doğru ve yanlış yargılarımızın temeli nedir, nerededir?
 2. Mesela tıpta, hekimler önce hastalık kategorilerini öğreniyor ve sonra onları inceliyor? Neden hastanın gözle muayenesi, koklamak, dokunmaktan ve hastanın hikayesini almaktan önce yapılır?
 3. Doktorun görebilmesi için hastalık belirtilerinin yüzeye çıkmasını beklemek sadece basit bir uygulama değil,

bedenin daha soyut bir düzeyde yeniden organize edilmesidir.

d. Bir bütün olarak Antropoloji

- i. Antropoloji neden yalnız ilkel ve nadir toplumlarla ilgilenmeli?
- ii. Eğer etnografik metotlar iş görüyorsa neden onları kendimize (modern toplumlara) uygulamayalım?

3. Bilimsel veriler nasıl bulunur?

a. Bruno Latuor ve Steeve Woolgar “*Labrotuvar Hayatı*” eserinde (1979) Salk Enstitüsünü incelediler.

- i. Araştırma alanı olarak laboatuvarı. Yerli halka benzetmek istemediler.
- ii. Sorular ve varsayımlar
- iii. Beşeri özellikler (konular) bilimin tamamlayıcısıdır
- iv. Laboratuvara, “fareler yemek için mi yoksa tören için mi?” gibi acaip sorular soran sanal bir “harici” eklediler.
- v. Fikirler, teoriden gerçeğe doğru nasıl bir süreçten geçer? Başlangıçta bir gerekçe aranır fakat sonunda kabul edilen gerçekler olurlar.

4. Bilim insanları nasıl yetişir?

a. Sharon Traweek fizik laboratuvarları: Yüksek enerji fizikçisi “**Beamtimes**” ve Hayatboyu’ oluyor?

- i. Uygulamada fizik de kendini yeniden üretme ihtiyacında bir kültürdür
- ii. Kaliforniya ve Japonya’daki laboratuvarlara baktılar
 - 1. Ders kitaplarına boğulmuş lisans öğrencileri
 - 2. Bilimsel verileri analiz eden, geçerlikleri sorgulayan ve danışmanlarından destek bekleyen lisansüstü öğrencileri
 - 3. Doktora ve sonrası: sebat, atılım, güven ve risk alma özellikleri

4. Fizikçiler zamanlarını araştırma ile eğitime ayırırlar
iii. Erkeklerden beklenen davranış özellikleri : Kalifornia laboratuvarında bağımsızlık ve atılım, Japonya’da ise bağımlılık ve fedakarlık erkeksi özellikleri olarak görülür.

b. Hugh Gusterson bomba üreten bilimciler konulu “Nükleer Ayinler” kitabında

- i. Bilim yapanların dünyayı nasıl gördüğünü anlamaya çalışıyordu
- ii. Bir nükleer bilimci nasıl yetişir?
- iii. Bireylerin işlerinde kendilerine özgü değerler zahıp olması beklenir; oysa, büyük ölçüde benzerlik (birörneklik) egemendir. .
- iv. Laboratuvar hayatında silah tasarımcılarının ortak aksiyomu (beliti), önleyicilerden dolayı, bu silahların asla kullanılmayacağı yolundadır.

5. Bilimi kullananlar neler yaparlar, nasıl yaşarlar?

a. Rayna Rapp (Antropolog)

- i. 35 yaşında iken isteyerek hamile kaldı; *amniocentesis* testi çocukta Down sendromu tebit edince hamileliğine son verdi (bebeğini aldırıldı)
- ii. Antropologlar da antropolojik değerlendirmelere tabidir
- iii. Yazar, Anı ve hayat deneyimlerini *Ms* deregisinde yayımladı
- iv. Geçirdiği deneyimi antropoloji projesi olarak geliştirmeye karar verdi: *amniocentesis* teknolojisi nasıl kullanılıyor ?
- v. Bu test sonuçlarının kültüre bağlı olduğunu keşfetti.
- vi. Hasta bebeği aldirmaya ya da doğurmaya eğilimli kadınlarla konuştu.
- vii. *Amniocentesis* test teknolojisini kullananlar öncü kadınlardı
- viii. Dünyaya gelişte sağlıklı bir seçim yapmak cesaretine sahiptirlr

6. Bilimsel gerçekler nasıl dolaşıyor

a. Joseph Dumit'in "Kişiliğın Fotoğrafl" "Picturing Personhood" eseri

- i. Bilimsel imgeler farklı kültürlerde nasıl anlaşılıyor
- ii. Bilim insanları, imgelerin doğru anlaşılması ve yorumu için ellerinden gelen çabayı gösteriyor; fakat imgeler bilim çevresinden ayrıldıktan sonra uyarıların etkinliğı kayboluyor

1. Sürece sanat karışıyor. Denetimler gevşiyor.

Basıldığında —artık güven veren değil—"gıcırdayan" bilim oluyorlar

2. Kamuya sunulanlar, sınırötesinden (sulandırılmış/ çarpıtılmış) imgelerdir

iii. *Ecstasy* (aşırı duyusal) reklam kampanyaları beyin üzerine kuruludur

iv. İmgeler bilim dışı alanlar da güçlüdür

7. Bilim antropolojisinden seçilmiş örnekler

a. Kültür alanının "dışında" kalan yoktur

i. Doğa, kültürün dışında değildir

ii. Bilim de kültürün kapsamı dışında değildir.

b.. Gerçek –her ne ise— her yerde sosyal bir inşa (yapı) dır

c. Antropoloji bir bilim ise, hem evrensel hem yöresel olabilir mi?

8. Bilginlerin incelenmesi

a. Ulaşıma /erişilme sorunu

i. Gizli ve öncelikli bilgi projelerinde çalışanlar

ii. Ünlü, güçlü, zamanı olmayacak kadar meşgul kişiler, antropologlara zaman ayıramaz

b. Bilim insanları medyaya duyarlıdır. Nasıl yansıtıldıklarına olumlu olumsuz tepki gösterirler

- c. Görüşmeyi kabul edenlerin kendi çalışma acendaları vardır
(zamanları kısıtlıdır)
- d. Bilim Antropolojini inceleyenler bilim eğitimi almış kişilerdir.
Yaklaşık yarısı içerden (bizden), yarısı dışardan.

-
- Bilim Antropolojisi halen kenarda kalmış, tanınmayan fakat sürekli gelişmekte olan bir disiplindir
 - Bu derste tanıttığımız bilim insanların büyük çoğunluğu MIT kökenlidir. Bunun nedeni, MIT'nin bilim yapmak için önde gelen büyük bir eğitim kurumu olmasıdır.